

Ostravská operace

V roce oslav 30. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou vzpomene i slavnou kapitolu, kterou napsala vojska 4. ukrajinského frontu (v jehož svazku bojoval i náš 1. čs. armádní sbor) v průběhu ostravské operace.

Ostravská operace probíhala v období konečného účtování s hitlerovským Němcem, které k odražení rozhodujících úderů sovětských vojsk vytvořilo na Východě strategickou zónu. Zahrnovala Východní Prusko, východní část Pomořan, Československo, Maďarsko a Rakousko, tedy státy a území, z nichž měla hitlerovská vojska zabránit postupu sovětských vojsk na dvou rozhodujících strategických útočných směrech — berlínském a vídeňském.

Ostravský prostor tvořil právě křídlo celé nepřátelské obrany severně od Karpat. Hitlerovské velení ve snaze udržet ostravský prostor, především přístupy do Moravské brány, vytvořilo v prostoru severovýchodní Moravy hlubokou, značně členitou a mimořádně silnou obranu, která se opírala o stará československá pohraniční opevnění. Nepřátelská obrana se skládala z pěti obranných pásem se železobetonovými a polními opevněními, s drátěnými a minovými zátarasy před předním okrajem i v hloubce obrany, s velkým množstvím opěrných bodů a ohnisek odporu, hlavně v osadách a městech. O tom, že německé velení přikládalo tomuto území nebyvalý význam, svědčí skutečnost, že sem postupně soustřeďovalo stále více sil a prostředků. Na počátku operace stály proti 4. ukrajinskému frontu síly 12 nepřátelských divízi, ve třetím období operace již síly 22 nepřátelských divízi, z toho

4 divize tankové. To představovalo více jak 150 000 německých vojáků vyzbrojených značnou bojovou technikou; mimo jiné přes 2100 děl a minometů, více jak 300 tanků a 280 letounů. Maršál Sovětského svazu A. I. Jeremenko později zhodnotil význam ostravského prostoru takto: „Moravská Ostrava, hlavní středisko hájené nepřitelem na tomto směru, se jako důležitá průmyslová oblast stala opevněným opěrným bodem operačně strategického významu.“

Ve druhé polovině února a počátkem března se na sovětsko-německé frontě vytvořila situace, která vytvářela příznivé předpoklady pro závěrečné útoky sovětských vojsk na berlínském a vídeňském strategickém směru. Sovětská vojska dostala za úkol dosáhnout v poměrně krátké době čáry Rostock, Plzeň, Linec; rozdrtit přitom nepřátelské uskupení v prostoru Berlína. V téže době mělo dojít rovněž k osvobození zbývajících částí dosud okupovaného území Československa.

V přípravném období k závěrečnému útoku na Berlín dostala vojska 2. a 1. běloruského frontu a vojska 1. ukrajinského frontu (všechny tři fronty operovaly severně Karpat) za úkol zničit silná nepřátelská křídla uskupení v prostoru Východních Pomořan, Dolního a Horního Slezska.

Úkolem 2. ukrajinského frontu (operoval na jižním Slovensku a spolu s 3. ukrajinským frontem v prostoru Maďarska) bylo připravit a zahájit útok částí sil na směru Nové Zámky—Znojmo tak, aby vyšel na čáru Brno—Znojmo. Dále měl útočit západním směrem a dosáhnout prostoru Plzeň.

Současně s tím nařídil hlavní stan vojskům 4. ukrajinského frontu (který operoval mezi dvěma hlavními strategickými uskupeními Sovětské armády na karpatsko-pražském strategickém směru) uskutečnit útočnou operaci na směru Ostrava—Olomouc—Praha. Zahájení nové útočné operace 4. ukrajinského frontu plánoval na 8. až 10. března.

Jaká byla situace před zahájením operace? Po mimořádně úporných bojích proti zuřivě se bránícímu nepříteli v Západních Karpatech ovládla vojska 4. ukrajinského frontu v polovině února čáru: východně Zory — Strumien — západně Bielsko — Żywiec — 3 km severně Polhora, 8 km východně Trstená — východně Liptovský Mikuláš. Operační sestava 4. ukrajinského frontu byla v jednom sledu podél fronty 175 km dlouhé: 38. armáda generála K. S. Moskalenka (12 divízi) působila na pravém křídle v pásmu širokém 60 km, 1. gardová armáda generála A. A. Grečka (10 divízi) byla ve středu operační sestavy frontu na 67 km široké frontě a na levém křídle frontu stála 18. armáda generála Gastiloviče (dva střelecké sbory) v pásmu širokém 49 km. Ve svazku 18. armády na jejím levém křídle útočil údolím Váhu 1. čs. armádní sbor.

Početní stavy divízi se při úporných bojích v horách silně zmenšily: u 38. armády se pohybovaly od 2800 do 3800 osob, u 1. gardové armády a 18. armády od 3300 do 4000 osob. Krátké operační přestávky od 21. února do 9. března využila vojska ke zlepšení výchozího postavení k útoku, k doplnění sil a prostředků, ke zdokonalení bojového mistrovství vojsk, k přípravě velitelů a štábů, k nutným přeskupením a přesunům sil a prostředků k zahájení nové útočné operace.

Velitel 4. ukrajinského frontu generál I. F. Petrov, který měl k operaci k dispozici zčásti doplněné síly 38., 1. gardové a 18. armády, 5. mechanizovaný sbor a 8. leteckou armádu, se rozhodl, v souladu se směrnicí hlavního stanu, vést hlavní úder silami dvou armád (38. a 1. gardové) na směru Strumien—Olomouc—Praha s cílem zničit ostravské uskupení nepřítelů a rychlým postupem vojsk celého frontu dosáhnout toku Vltavy a osvobodit Prahu.

Operace vojsk 4. ukrajinského frontu byla plánována na tři etapy: v první etapě měla dosáhnout vojska 38. a 1. gardové armády osmý den operace (tj. 17. března) čáry Šternberk—Olomouc—Tovačov, ve druhé etapě měla vojska 38. armády dosáhnout (15. den operace — tj. 24. března) čáry Josefov—Hradec Králové a vojska 1. gardové armády čáry Pardubice—Chotěboř, ve třetí etapě (15.—40. den operace,

tj. do 19. dubna) měla vojska frontu dosáhnout řeky Vltava a osvobodit Prahu.

Hlavním cílem útočné činnosti vojsk 4. ukrajinského frontu bylo:

- zničit v součinnosti s 1. a 2. ukrajinským frontem vojska německé skupiny armád „Střed“ a osvobodit český a slovenský lid z fašistické poroby;

- zbavit nepřítelů poslední kamenouhelné pánve a velké průmyslové základny — Ostravska;

- likvidovat základnu fašistických armád, vybudovanou hitlerovci na území Čech a Moravy;

- rozdělit strategickou obranu nepřítelů hlubokým, roztínajícím úderem na dvě části.

Ostravská operace byla zahájena 10. března 1945. Její skutečný průběh se člení na tři etapy:

První a druhá etapa je charakterizována útočnými boji sovětských a československých vojsk na přístupech k ostravské průmyslové a kamenouhelné pánvi. Třetí etapa je charakterizována boji o Ostravu a pronásledováním nepřítelů na pražském směru.

První etapa probíhala od 10. do 17. března. Vojska 4. ukrajinského frontu na směru hlavního úderu prolomila během osmidenních bojů nepřátelskou obranu na úseku širokém 15 km a pronikla do hloubky 6 až 12 km. Nepřítel soustředil do prostoru předpokládaného průlomu síly pěti pěších a dvou tankových divízi se 160 tanky a samohybnými děly. Tím se podstatně změnil poměr sil na směru hlavního úderu 4. ukrajinského frontu.

Boje na hlavním směru 4. ukrajinského frontu se změnil v pomalé a vyčerpávající pronikání nepřátelskou obranou. Proto velitel frontu útok 17. března zastavil, aniž vojska dosáhla plánovaných cílů první etapy operace.

Rovněž 18. armáda, která útočila na směru Czarny Dunajec—Žilina—Kroměříž s cílem vázat síly nepřítelů a zabránit mu v přesunu na směr hlavního úderu frontu, neměla úspěch. V útočném pásmu 1. čs. armádního sboru došlo dokonce ke ztrátě Liptovského Mikuláše.

Vojska frontu přešla do dočasné obrany.

Druhá etapa operace probíhala od 24. března do 14. dubna 1945.

V době zastavení útoku vojsk 4. ukrajinského frontu a po jejich přechodu do dočasné obrany se vytvořila postupem vojsk levého křídla 1. ukrajinského frontu (60. armáda generála P. A. Kuročkina) do boku ostravského uskupení nepřítelů příznivá situace pro nový útok vojsk 4. ukrajinského frontu. Obklíčení a zničení ne-

přátelského uskupení v prostoru jihozápadně Opole vojsky levého křídla 1. ukrajinského frontu vytvořilo příznivé podmínky k likvidaci raciborského uskupení nepřítel. Ke splnění tohoto cíle směřovala činnost vojsk 1. ukrajinského frontu ve druhé etapě hornoslezské operace a vojsk 4. ukrajinského frontu ve druhé etapě ostravské operace.

Nový velitel 4. ukrajinského frontu generál armády A. I. Jeremenko se rozhodl využít úspěchů pravého souseda a přenesl směr hlavního úderu frontu na pravé břehy s cílem dobýt města Zory a Wodzislaw a útočit dále ve směru na Opavu.

Útok vojsk 4. ukrajinského frontu ve druhé etapě operace byl pečlivě připraven. Díky tomu dosáhla vojska frontu výrazných úspěchů: za 6 dní postoupila 38. a 1. gardová armáda na směru hlavního úderu frontu o 36 km. Přitom zdolala silnou nepřátelskou obranu a způsobila nepříteli citelné ztráty.

Začátek dubna je charakterizován boji vojsk 38. armády za vytvoření předmostí na Odře v prostoru Tworkowa s pozdějším odražením protiúderu šesti nepřátelských divízií.

K dosažení úspěchu ve druhém období operace přispěla svým dílem 1. čs. samostatná brigáda, která se svými 65 středními tanky byla nejsilnějším tankovým svazkem frontu (5. mechanizovaný sbor byl předtím vyňat ze svazku 4. ukrajinského frontu). 1. čs. tanková brigáda prolomila se sovětskými vojsky nepřátelskou obranu na směru Zory—Wodzislaw a počátkem dubna se zúčastnila bojů za rozšíření a udržení tworkowského předmostí.

Rovněž boje 18. armády ve druhém období byly úspěšné. Byla osvobozena Trstená a Liptovský Mikuláš. Vojska 1. čs. armádního sboru při pronásledování nepřítelů údolím Váhu osvobodila Ružomberok.

Třetí etapa ostravské operace probíhala od 15. dubna do 5. května 1945 již v nové strategicko-operační situaci, která se vytvořila na středním úseku sovětsko-německé fronty. Mimořádně významná byla v této souvislosti skutečnost, že vojska 1. ukrajinského frontu splnila počátkem dubna hlavní úkoly hornoslezské operace a při pronásledování nepřítelů dosáhla předehůří Jeseníků (přitom osvobodila první osady na území českých zemí. Osoblaha byla osvobozena 21. března a 28. března byly osvobozeny Sudice). Vojska 4. ukrajinského frontu dosáhla hlavními silami soutoku Odry a Olše. Sovětská vojska stála 15 km severně od Opavy, 18 km severně od Hlučína a 22 km severně od Ostravy. Z východu se fronta přiblížila k Ostravě na 30 až 40 km. Linie fronty vytvářela

mimořádně příznivé možnosti k úderu na Ostravu ze severozápadu.

Vojska 2. ukrajinského frontu po odražení nepřátelského protiúderu v prostoru Blatenského jezera (6. až 15. 3. 1945) přecházela do rozhodujícího útoku na vídeňském směru (16. 3. 1945) a částí sil rozvíjela útok na bratislavsko-brněnské směry.

Na základě této situace vydal hlavní stan již 3. dubna 1945 operační směrnicí, v níž nařizoval obkličít a zničit ostravské uskupení nepřítel (především síly 1. tankové armády nepřítel) silami 4. ukrajinského frontu a částí sil 2. ukrajinského frontu.

4. ukrajinský front dostal za úkol vést úder silami dvou armád, dvou dělostřeleckých divízií a jedním tankovým sborem podél západního břehu řeky Odry s bližším úkolem ovládnout Opavu a Ostravu a v dalším útočit na Olomouc vstříc úderu vojsk 2. ukrajinského frontu z prostoru Brna přes Vyškov na Olomouc. Vojska 4. a 2. ukrajinského frontu měla tudíž vstříc úderem do prostoru Olomouc uzavřít obkličující kruh kolem hlavních sil německé 1. tankové armády.

K úspěšnému splnění úkolu byla přidána 4. ukrajinskému frontu 60. armáda generála P. A. Kuročkina od 1. ukrajinského frontu, která operovala v předehůří Jeseníků.

Velitel 4. ukrajinského frontu generál armády A. I. Jeremenko se rozhodl rozdělit a zničit ostravské uskupení nepřítel úderem hlavních sil 60. a 38. armády ve směru Rohov—Kravaře—Slatina a silami 1. gardové armády útočit ve směru Věrnovice—Horní Lutyně—Ostrava. Bližším úkolem hlavních sil 4. ukrajinského frontu bylo osvobodit Ostravu a Opavu, v dalším pak spojenými silami tří armád (60., 38. a 1. gardové armády) pokračovat v útoku na Olomouc, vstříc úderu vojsk 2. ukrajinského frontu z jihu.

V přípravném období byly uskutečněny nezbytné přesuny sil a prostředků na nový směr hlavního úderu frontu, organizace součinnosti armád na všech velitelských stupních, dohovor mezi armádami na hlavním směru, organizace součinnosti 60., 38. (v jejímž svazku se bojují na směru hlavního úderu opět zúčastnila 1. čs. samostatná tanková brigáda) a 1. gardovou armádou a podporující 8. leteckou armádou (v jejímž svazku byla ve třetí etapě operace poprvé zasazena do bojů 1. čs. smíšená letecká divize).

15. dubna 1945 zahájila vojska 4. ukrajinského frontu útok na plánovaných směrech. Na směru hlavního úderu v úseku Rozumice—Borucin se vklínila vojska 60. a

38. armády do nepřátelské obrany do hloubky 2–7 km. Během pěti dnů prolomila dvě pásma nepřátelské obrany, rozšířila průlom a vytvořila z chodu několik malých předmostí na řece Opavě, z nichž nejvýznamnější bylo v prostoru osady Kravče. Po boku sovětských vojáků se tam v tvrdých bojích osvědčily také příslušníci naší tankové brigády. Do 19. dubna překročily řeku Opavu hlavní síly a zvětšily předmostí na 13 km do šířky a 1,5 až 2 km do hloubky.

Před vojsky 60. a 38. armády stál nyní úkol — prolomit pásmo stálých opevnění nepřítele a dosáhnout jednoho z hlavních cílů operace: osvobození Ostravy a Opavy.

V průběhu 20.–25. dubna se sovětským a československým vojákům podařilo rozšířit předmostí na jižním břehu řeky Opavy a vklínit se do nepřátelského pásma stálých opevnění. 60. armáda za podpory tanků 31. tankového sboru, bitevního a bombardovacího letectva 8. letecké armády zdolala hlubokou obranu nepřítele, tvořenou mohutným systémem stálých opevnění a 22. dubna v 18.00 hodin osvobodila Opavu.

Nepřátelské pásmo stálých opevnění bylo silně narušeno i v úseku útočného pásma 38. armády na směrech Mokré Lazce—Hrabyně a Chabíčov—Těžkovice. Nepřítel však dosud držel důležité operné body, především Smolkovskou tvrz, a tím bránil sovětským a československým vojskům v rychlém rozvíjení útoku na Ostravu.

V této situaci přijal velitel 4. ukrajinského frontu upřesňující rozhodnutí: údernými uskupeními 60. a 38. armády a 1. gardové armády vést soustředěné údery v úzkých úsecích západně Ostravy s cílem rozdělit a zničit nepřítele v prostoru Ostravy a dobýt Ostravu ze západu.

26. dubna 1945 zahájila Sovětská armáda a spolu s ní českoslovenští vojáci přímý útok na Ostravu.

Zahájení útoku sledovali z pozorovatelné velitelské fronty osobně předseda KSČ a náměstek předsedy nové československé vlády Národní fronty Čechy a Slováci, s. Klement Gottwald, jehož jméno zůstane navždy spjato s budováním 1. čs. armádního sboru v SSSR, dále nový ministr národní obrany a bývalý velitel 1. čs. armádního sboru v SSSR s. generál Ludvík Svoboda, s. Z. Fierlinger a velitel 4. ukrajinského frontu generál armády A. I. Jeremenko. Přítomnost těchto stranických a státních osobností ještě více znásobila bojového ducha nejen příslušníků 1. čs. samostatné tankové brigády, 1. čs. smíšené letecké divize, ale i všech sovětských vojáků. S. Klement Gottwald nejdou pod-

pořil čs. vojáky před nástupem do rozhodujících bojů. I zde slovy, která tlumočil brigádě prostřednictvím jejího velitele pplk. Vladimíra Janka, silně povzbudil bojové odhodlání příslušníků čs. tankové brigády: „Je to pro vás nesmírná čest, že na svých ocelových strojích budete dobývat ocelové srdce republiky. Vyznamenejte se v tomto boji jako nikdy!“

Tato výzva s. Gottwalda byla o několik hodin později naplněna skutky. Tanky 3. tankového praporu s výsadkem samopalníků a ženistů podporovaly útok sovětské pěchoty proti nepříteli, který zaujal obranu na svazích severně od osady Velká Polom. Útok měl rychlý spád.

Před polednem byla Velká Polom osvobozena. Čs. tanky vyrazily silně zvlněným terénem a nebezpečnými příčnými hřbety na Dolní Lhotu. Rychlým a překvapivým útokem osadu dobyly a udržely až do příchodu sovětských jednotek.

Sovětská i čs. vojska se i přes časté protizteče nepřátelských tanků a pěchoty dostávala stále blíže k Ostravě. K večeru 26. dubna rozšířila vojska generála Moskalenka průlom do šířky 13 km a přiblížila se k osadě Klimkovice, která již ležela na jihozápadním okraji Ostravy. 29. dubna překročila řeku Odru jihozápadně od Zábrěhu a vytvořila zde malé předmostí. Naším letcům se v noci z 29. na 30. duben podařilo zaplavit nepřítelem střeženou a obsazenou Ostravu letáky s výzvou k ostravským dělníkům od příslušníků čs. armádního sboru: „... Dělníci! Naše závody, práce našich rukou, se již nikdy nesmí obrátit proti nám, proti lidu... Vše pro pomoc Rudé armádě — osvoboditelce... Smrt našim nepřítelům... Ať žije svobodná práce ve prospěch svobodného demokratického lidu Československa.“

Konečná porážka „neporazitelné“ německé armády se v jarních měsících roku 1945 nezdáratelně blížila. Na hlavním strategickém směru Varšava—Berlín stála Sovětská armáda na prahu Berlína.

Ve stejné době stanula armáda — osvoboditelka u významného cíle ostravské operace — Ostravy. Znovu však čekaly sovětské a československé vojáky houževnaté boje. Nepřítel město bránil a za žádnou cenu se nechtěl vzdát. Proto byla do prostoru Svinova zasazena 128. gardová horská střelecká divize generálmajora M. I. Koldubova, která měla velké zkušenosti z dobývání velkých měst. Do přímých bojů o Ostravu byla zasazena i 1. čs. samostatná tanková brigáda z prostoru Klimkovice. Čs. tankisté dostali nový úkol: podporovat vojska generálmajora Koldubova při posledním útoku na Ostravu.

30. dubna 1945 byl poslední útok zahájen. 3. tankový prapor pod velením štábního kapitána E. Šrámka podporoval útok vojsk generála Koldubova směrem k centru Ostravy přes četné objekty Vítkovických železáren.

V 19.30 hodin stanuli českoslovenští tankisté následování sovětskou pěchotou, která likvidovala zbytky nacistů, v centru Ostravy. Příslušníci brigády naplnili skutky slova s. Klementa Gottwalda a splnili rozkaz velitele frontu: byli v Ostravě mezi prvními.

Osvobozovací boje však neskončily. Ostravu dělí řeka Ostravice na dvě části. Most, spojující západní a východní část, se stal klíčovým bodem k úplnému osvobození města. Zásluhou mladého ostravského dělníka, Miloše Sýkory, který za cenu vlastního života znemožnil nepříteli zničit most, byla cesta do Slezské Ostravy otevřena.

30. dubna 1945 se ocelové srdce republiky — Ostrava — definitivně zbavilo šestileté poroby a svobodně vydechlo. Prvního máje zavlála na nadílní věži po dlouhé době československá státní vlajka spolu s rudou zástavou.

30. duben 1945 se nesmazatelně vryl nejen do paměti obyvatel severní Moravy a Ostravy. Téhož dne obsadily jednotky 1. čs. armádního sboru v součinnosti s vojsky generála Gastiloviče město Žilinu a pronikly dále na západ.

Vítězství sovětských a našich vojsk u Ostravy mělo velký operační význam a bylo proto také vysoce ceněno v rozkaze hlavního velitele Rudé armády. Byly v něm jmenovány útvary a svazky, které se zvlášť vyznamenaly v osvobozovacích bojích o Ostravu a Žilinu. Mezi ně patřila i vojska 1. čs. armádního sboru, 1. čs. samostatná tanková brigáda a 1. čs. smíšená letecká divize. Hlavní město Sovětského svazu — Moskva — oslavilo vítězství 4. ukrajinského frontu v ostravské operaci vypálením 22 čestných salv z 224 děl.

Boje o úplné osvobození Československa však ještě zdaleka vyhnáním nepřitele z Ostravy neskončily. Ostravské uskupení nepřitele bylo poraženo, ale nebylo ještě zničeno. To byl úkol, který měla vojska generála Jeremenka splnit v součinnosti s vojsky maršála Malinovského při pronásledování fašistických vojsk ve směru na Olomouc. Zde mělo dojít k uzavření kleští, v jejichž sevření měla zůstat obklíčena 7. tanková armáda fašistů.

Nacisté kryli svůj ústup k Olomouci silnými zadními voji na připravených obranných postaveních. Ničili všechny mosty, které sovětská a českoslovenští ženevci za pomoci civilního obyvatelstva

v průběhu bojů a pod palbou protivníka obnovovali.

Vstříc pravému křídlu 4. ukrajinského frontu generála Jeremenka ve směru na Olomouc současně postupovaly útvary 2. ukrajinského frontu maršála R. J. Malinovského od Brna k Prostějovu. Ostravské uskupení nepřitele, které se bránilo východně od Olomouce, se tím dostávalo do obklíčení. K uzavření obklíčení však zatím nedošlo. Přesto byla situace obklíčených sil 14 německých divizí krajně kritická v důsledku naprostého nedostatku ústupových cest.

V té době se totiž začínala rozvíjet pražská operace vojsk 1. a 2. ukrajinského frontu, která dovršila osvobození Československa a vedla k obklíčení nepřátelských sil celé skupiny armád „Střed“, jejichž součástí bylo i ostravské uskupení — 1. tanková armáda.

Význam ostravské operace byl značný. V jejím průběhu byla osvobozena severozápadní část Slovenska s Liptovským Mikulášem, Ružomberkem a Žilinou, severní Morava s Ostravou, Opavou a Olomoucí. Vojska generála Jeremenka v součinnosti s vojsky maršála Malinovského rozbila hlavní síly západokarpatského uskupení nepřitele. Porážka fašistických vojsk v ostravské operaci ztížila celkovou strategickou situaci hitlerovského Německa.

Nepřítel v průběhu ostravské operace nejenže přišel o rozsáhlá území severní Moravy a severozápadního Slovenska a významný hospodářský potenciál, který byl v tomto prostoru rozmístěn, ale měl i značné ztráty na lidech a bojové technice. Ztratil v operaci: 76 000 důstojníků a vojáků, 690 děl, 400 minometů, 370 tanků a samohybných děl, 176 letadel; kromě toho sovětská a čs. vojska zajala 17 500 důstojníků a vojáků, ukořistila 571 děl, 555 minometů, 1387 kulometů, 130 tanků a samohybných děl, 10 letadel, 800 automobilů, 1100 vagónů a lokomotiv a mnoho dalšího válečného materiálu.

V operaci se projevila převaha sovětského vojenského umění nad vojenským uměním nepřitele. Především byl mistrně volen ve všech obdobích operace směr hlavního úderu.

Sovětské velení při zpracování plánu ostravské operace, vedeno bratrskou družbou a úctou k potřebám národů Československa, plánovalo úder tak, aby v bojích nebylo zničeno ocelové srdce republiky — Ostravsko. Již v samotném plánování ostravské operace vidíme zásadní rozdíl oproti činnosti „západních spojenců“, kteří v posledních dnech války záměrně ničili leteckými údery československý průmysl,

aby se tak zbavili především poválečného konkurenta. Sovětská vojska v průběhu operace důsledně plnila příkaz — zachránit ostravský průmysl — a tohoto cíle i přes obrovské překážky dosáhla. Plán sovětského velení zachovat ostravský průmyslový potenciál neporušený a důsledně splnění tohoto plánu v těžkých podmínkách získalo sovětskému vojenskému umění obdiv našeho lidu.

Nejzajímavější operační manévry byl plánován a uskutečněn ve třetí etapě ostravské operace. V tomto období operace došlo k průlomu nepřátelské obrany vnitřními křídly dvou sousedních armád s následnými údery na rozbíhavých směrech. 60. armáda vedla úder na Opavu, 38. armáda vedla úder na Ostravu. V prostoru Ostravy se 38. armáda spojila s hlavními silami 1. gardové armády, útočícími na Ostravu od severovýchodu. 60. armáda ovládnutím prostoru Opavy kryla sovětská vojska, obklíčující nepřítel v prostoru Ostravy. Po osvobození Ostravy spojenými silami tří armád (60., 38. a 1. gardové armády) byl veden úder na Olomouc.

Ostravská operace má mimořádně významné místo v bojových tradicích Československé lidové armády. V jejím průběhu se dále rozvinula tradice bojové družby československého a sovětského lidu a jejich armád. Po boku sovětských vojsk se operace zúčastnil 1. čs. armádní sbor v SSSR, jehož jádro tvořily 4 pěší brigády, 1. čs. samostatná tanková brigáda, 1. čs.

smíšená letecká divize, 5 dělostřeleckých pluků, ženijní o spojovací prapory a další.

V ostravské operaci byla vítězně zakončena několikaletá slavná bojová cesta československého vojska v SSSR. Tato cesta pomáhala vytvářet novodobé bojové tradice, na nichž se dnes vychovává a učí československá lidová armáda. Bojiště u Žor, Wodzislawi, Tworkowa, Bolatic, Kravař, Velké Polomi, Ostravy, Liptovského Mikuláše, Martina, Žiliny, Vsetína, Kroměříže a Prostějova jsou místa, kde se na jaře roku 1945 ve společném boji, společně položenými životy a těžce vybojovanými vítězstvími kovala tradice bojového přátelství lidu Sovětského svazu a Československa a jejich ozbrojených sil.

Účast našich vojsk po boku sovětských vojsk v ostravské operaci patří k nejslavnějším stránkám národně osvobozeneckého boje českého a slovenského lidu ve druhé světové válce. Kromě dříve osvědčeného hrdinství a statečnosti československých vojáků měla v této operaci mimořádný význam součinnost se sovětskými vojsky při překonávání hluboce opevněné obrany, v níž nepřítel široce využíval stará československá pohraniční opevnění. Nepřekonatelně vůli sovětských vojáků osvobodit bratry Čechy a Slováky z hitlerovského jádra fašističtí vetřelci podlehl. Nemohly je zachránit ani železobetonové pevnosti. U Ostravy opět zvítězil spravedlivý boj revolučních vojsk nad silami fašistické reakce.